

PAPER DETAILS

TITLE: Egitimde Mentörlük Uygulamalari

AUTHORS: Alpaslan SAHINOGLU,Aysegül SAGLAM ARSLAN

PAGES: 183-195

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/870298>

Eğitimde Mentörlük Uygulamaları¹

*Alpaslan Şahinoğlu, *Trabzon Üniversitesi*
Ayşegül Sağlam Arslan, *Trabzon Üniversitesi*

Bu makaleye atıf
yapmak için
To cite this article

Şahinoğlu, A. & Sağlam Arslan, A. (2019). Eğitimde mentörlük uygulamaları. *Online Fen Eğitimi Dergisi*, 4(2): 183-195.

ÖZET

Bu çalışma, eğitim alanında 1980'li yıllardan itibaren kullanılmaya başlanan mentörlük uygulamalarını konu alan ulusal nitelikteki araştırmaları incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda 2000-2018 yılları arasında gerçekleştirilmiş olan makale ve lisansüstü tez çalışmaları incelenmiştir. Çalışma kapsamında EBSCO, Google akademik, YÖK tez merkezi taranarak konu ile ilgili toplam 36 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalar amaç (neden), gerekçe (niçin), metodoloji (nasıl) ve sonuçları (ne) dikkate alınarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler, konu ile ilgili çalışma sayısının yıllara göre artış gösterdiğini ve genellikle lisansüstü tez çalışmalarının yapıldığını ortaya koymaktadır. Diğer yandan, çeşitli nitelikteki katılımcılarla, gerçekleştirilen bu çalışmaların mentörlük uygulamalarının etkilerini belirlemeyi hedeflediği ve genel olarak öğretmenlerle yürütülen uygulamalı çalışmalar olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada araştırmaların sonuçlarından elde edilen bulgular ışığında araştırmaların benzerlik gösteren genel sonuçları olduğu ve mentörlük uygulamalarının farklı profildeki katılımcıların ve özellikle öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimine katkı sağladığı ortaya konulmuştur. Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen analizler sonucunda mentörlük uygulamalarının eğitim alanına entegrasyonuna yön veren temel parametreler ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mentörlük uygulamaları, betimsel içerik analizi

Mentoring Practices in Education

ABSTRACT

The aim of this study is to analyze the national researches about the mentoring applications which have been used since the 1980s with the meta-analysis method. In this context, the articles and graduate thesis studies conducted between years of 2000-2018 were examined. Within the scope of the study, EBSCO, Google scholar, YOK thesis center were scanned and a total of 36 studies were obtained. These studies have been analyzed by taking into consideration the purpose (what for), justification (why), methodology (how) and the results (what). The analysis shows that the number of studies related to the subject has increased compared to the years and that there are usually the graduate theses studies. On the other hand, it was determined that these studies aiming to determine the effects of mentoring practices with various participants and applied studies conducted with teachers in general. The general results of these studies show that the mentoring practices contribute to the professional and personal development of the participants of different profiles, especially teachers. As a result of the analysis carried out within the scope of this study, the basic parameters that guide the integration of mentoring applications into the field of education have been introduced.

Keywords: Mentoring, descriptive content analysis

GİRİŞ

Eğitimin birbirleriyle ilişkili hedefleri arasında 21. yüzyıl bilgi ve becerileri ile donatılmış nitelikli öğrencileri yetiştirmek ilk sıralarda yer aldığından (Ayvacı, Bakırcı & Yıldız, 2014), öğrencilerin yetiştirilme sürecine rehberlik edebilecek öğretmenlerin de kendilerini en iyi şekilde geliştirmiş olması gerekmektedir (Aksoy, 2013; Ayvacı vd., 2014; Damar, 1996). Bu bağlamda nitelikli öğrenci yetiştirme sorumluluğunu üstlenen öğretmenlerin alan bilgisi ve mesleki bilgi açısından donanımlı olmaları gerektiğine vurgu yapılmaktadır (Karacaoğlu, 2008; Kavcar, 2002; Şişman, 2009). Alan ve mesleki bilgilerini sürekli geliştirmek amacıyla farklı yolları kullanma zorunluluğunun bilincinde olan öğretmenlerin yetiştirdikleri öğrencilerin de nitelikli olacağı yönünde ortak bir kabulün var olduğu bilinmektedir (Adıgüzel, 2008; Aksoy, 2013; Atay, 2003; Erişti, 2004; Gönen & Kocakaya, 2006). Bu duruma paralel olarak ülkemizde ve farklı ülkelerde öğretmenler hizmet içi eğitim faaliyetleri ile desteklenerek, öğretmenlerin farklı alanlardaki (öğretim programı, ölçme-değerlendirme, yeni yaklaşımlar vb. gibi) gelişimi sağlanmaktadır (Baykan & Oktay, 2016; Budak & Demirel, 2003; Özkan, 2010; Seferoğlu, 2004). Fakat son yıllarda yapılan çalışmalarla hizmet içi eğitim faaliyetlerinin verimliliği tartışılmakta ve bu faaliyetlerin yürütülmesinde karşılaşılan sorunlar ortaya koyulmaktadır (Ayvacı vd., 2014; Çimer, Çakır & Çimer, 2010; Kaya, 2017; Özavcı & Çelikten, 2017; Yılmaz & Gökçek, 2016). Bu durumla ilişkili olarak, hizmet içi eğitim faaliyetleri ile ilgili; bu faaliyetlerin ihtiyaca yönelik olmaması, kitle eğitimine odaklanması, teorik kalması, eğitim veren uzmanların sınıf içi pratiklerden uzak olması gibi sorunların öne çıktığı görülmektedir (Ayas, Akdeniz, Yiğit, Özmen & Ayvacı, 2007; Çimer vd., 2010; Çoruhlu, Nas & Çepni, 2008; Miser, Yayla & Sayın, 2006). Hizmet içi eğitim faaliyetlerine yönelik eleştirilerin ivme kazandığı bir ortamda öğretmen ve okul idarecilerinin mesleki ve kişisel gelişimlerini sağlamak amacıyla mentörlük faaliyetlerinin uygulamaya konulduğu görülmektedir (Sezgin, Koşar & Er, 2014).

Alanında uzman, tecrübeli, kıdemli ve bilgili bir kişinin, alanında daha az deneyimli ve desteğe ihtiyacı olan bir kişiye hızlı uyum sağlama, mesleki ve kişisel gelişimini tamamlama sürecinde destek olması ve yol göstermesi olarak tanımlanan mentörlük uygulamalarının geçmişi uzun yıllara dayansa da ülkemizde yeni bir hizmet türü olarak yer almaktadır (Aslan & Odabaşı, 2013; Bakıoğlu, 2015; İlhan, 2013; Karadağ, 2015; Özdemir & Boydak-Özan, 2013; Yirci, 2009). Birçok farklı disiplin (eğitim, tıp, finans, psikoloji, hemşirelik vb. gibi) tarafından kullanılan mentörlük uygulamaları, 1980'lerden sonra Avrupa ve Amerika'da kariyer ve mesleki gelişim süreçlerinde etkili olmuştur (Bakıoğlu, 2015; Kuzu, Kahraman & Odabaşı, 2012).

Eğitimde lider ülkelerin (İspanya, İngiltere, ABD, Japonya, Singapur, Finlandiya ve İsveç) öğretmen ve okul idarecisi geliştirme politikalarına bakıldığında 1980'lerden beri mentörlük uygulamalarının daha çok mesleğe yeni başlayan öğretmenlere, idarecilere ya da öğrencilere yardımcı olmak adına kullanıldığı görülmektedir (Büngül, 2015; Çakır, 2015; Kahraman, 2012; Karadağ, 2015; Özdemir & Boydak-Özan, 2013; Yirci, 2009). Bu ülkelerde nitelikli öğretmen ve idareci yetiştirme politikalarının mentörlük uygulamaları ile desteklendiği ve özellikle mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin bu uygulamalarla geliştirildiği görülmektedir (Asada & Uosaki, 2006; Fransson, 2010; Hobson, Ashby, Malderez, & Tomlinson, 2009; Hunt, 2011; Kutsyuruba, 2012; Searby, 2008; Soininen & Merisuo-Storm, 2014; Yirci & Kocabaş, 2012). Eğitim faaliyetlerinde önde gelen bazı ülkelerde (örn. Singapur, ABD, İngiltere ve Japonya) mentörlük uygulamalarının, okul liderlerinin başarılı olmasının öğretmen ve öğrenci başarısını da arttıracakları gerekçesiyle, özellikle de okul liderlerinin yetiştirilmesi sürecinde işe koşulduğu bilinmektedir (Yirci & Kocabaş, 2012).

Öğretmen ve okul idarecisi yetiştirme eğitiminde yararlanılan mentörlük uygulamaları, bireylerin mesleki ve kişisel anlamda yaşadıkları zorlukların üstesinden gelmelerinde kullanılan en etkili yöntemlerden biri olarak görülmektedir (Kartal, Özdemir & Yirci, 2017; Özdemir, 2012). Ayrıca mentörlük uygulamaları, mesleğe yeni başlayan stajyer öğretmenlerin yeniliklere uyum sağlamalarını ve bütün öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimlerini olumlu yönde etkilemektedir (Bakioğlu & Hacıfazlıoğlu, 2000; Büngül, 2015; Çakır, 2015; Kahraman, 2012; Karadağ, 2015; Sezgin vd., 2014; Sockett, 1993; Tomlison, Hobson & Maldenez, 2010). Mentörlük uygulamalarının öğretmen eğitimindeki kullanım alanları arasında; ortama uyum sağlama, sorunları çözme, sınıf yönetimi, stresle baş etme, kişisel gelişimi ve yaşam boyu öğrenmeyi destekleme, güven oluşturma, işbirlikli yaklaşımları uygulama, uygun değer, tutum-davranış geliştirme ve yeni durumlara uyum sağlama, öz güveni artırma, yalnızlık hissini azaltma, öz değerlendirme, vb. yer almaktadır (Allen, Eby & Lentz, 2004; Arslan, Cinkara, Bağçeci & Kervancıoğlu, 2016; Bakioğlu, 2015; Hobson vd., 2009; İbrahimoglu, 2013; Nielson, Carlson & Lankau, 2001). Bunların yanında mentörlük uygulamalarının, enerjisini ve motivasyonunu kaybetmiş bireylerin bunları geri kazanmalarına, tükenmişlik ve mesleki bıkkınlık yaşayanların bu durumdan kurtulmalarına, olumsuz tutum içerisinde olanların pozitif tutum geliştirmelerine yardımcı etkilerinin olduğu; ayrıca bu uygulamaların her türlü iş ilişkilerine olumlu yansımalarının olduğu ve kariyer gelişimini desteklediği görülmektedir (Kuzu vd., 2012).

Mentörlük uygulamalarının bireye ve bireyin bağlı bulunduğu kuruma yaptığı katkılar göz önüne alınarak ülkemizde hizmetteki öğretmenlerin eğitiminde, okul idarecisi yetiştirmede, meslekte yeni olan öğretmenlerin uyumunda ve eğitimdeki diğer alanlarda, uzun bir geçmişi olmayan mentörlük uygulamalarının (Arslan vd., 2016) ulusal düzeyde nasıl bir gelişim yaşadığı araştırmaya ihtiyaç duyulan bir alan olarak görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, öğretmen eğitiminde ve eğitimde farklı (yükseköğretim, okul idarecisi yetiştirme, öğrenci eğitimi vb. gibi) alanlarda ülkemizde henüz kullanılmaya başlanılan mentörlük uygulamalarını konu alan çalışmaları inceleyerek bu yöndeki eğilimleri tespit etmek ve bu alanda yapılacak mentörlük uygulamaları çalışmalarına yön verebilecek sonuçları ortaya koymaktır. Bu çalışma sayesinde ülkemizde gerçekleştirilen mentörlük uygulamaları bütüncül olarak incelenerek gelecek çalışmalar için bir kaynak oluşturulabilecektir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışma, araştırılan bilginin yaygınlaştırılmasında ve yeni araştırmaların şekillendirilmesinde önemli bir role sahip araştırma sentezi olarak (Suri & Clarke, 2009 akt. Çalık & Sözbilir, 2014; Üstün & Eryılmaz, 2014) tanımlanan içerik analizi yöntemlerinden, betimsel içerik analizi yöntemi ile yürütülmüştür. Bu tür çalışmalar, aynı konu üzerinde farklı yerlerde ve zaman dilimlerinde yapılmış olan bireysel çalışmaların istatistiksel işlemleri içeren nicel bir uygulama olarak görülmektedir (Çalık & Sözbilir, 2014; Durlak, 1995; Wolf, 1986).

Çalışma Grubu ve Veri Toplama Araçları

Bu çalışma kapsamında eğitimde yapılan mentörlük uygulamalarına ilişkin 2000-2018 yılları arasında gerçekleştirilmiş olan makale ve lisansüstü tez çalışmaları incelenmiştir. Çalışma kapsamında EBSCO, Google akademik, YÖK tez merkezi taranarak konu ile ilgili ilişkin 6 doktora, 13 yüksek lisans tezi ve 17 araştırma makalesi olmak üzere toplam 36 araştırmaya ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışma kapsamında eğitimde mentörlük uygulamalarını konu alan çalışmalar amaç, gerekçe, metodoloji ve sonuçları dikkate alınarak analiz edilmiştir. Analiz sürecinde yapılan sınıflamalar bir uzman tarafından yinelenmiş ve gerekli durumlarda düzenlemeler yapılarak süreç tamamlanmıştır.

BULGULAR

Çalışmanın bu kısmında elde edilen bulgular; mentörlük uygulamalarını konu alan çalışmaların amaçları, gerekçeleri, metodolojileri ve sonuçları başlıkları altında sunulmuştur.

Mentörlük Uygulamalarını Konu Alan Çalışmaların Amaçları

Mentörlük uygulamalarını konu alan çalışmaların amaçları Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1. *Mentörlük uygulamalarını konu alan çalışmaların amaçları*

Amaç	Çalışma	Frekans
Mentörlük uygulamalarını aday öğretmenler, eğitim denetmenleri, danışman öğretmenler ve/veya mentor öğretmen bakış açısıyla değerlendirmek	Akay & Gürgür (2018); Akçamete, Aslan & Dinçer (2010); Aslan & Öcal (2012); Bakioğlu & Hacıfazlıoğlu (2000); Demirhan (2018); Elbay (2015); Erol & Özdemir (2018); Karadağ (2015); Kaymak (2017); Pala (2017); Yazıcı & Tekerci (2017)	11
Mentörlük uygulamalarını (e-mentörlük platformu, uygulama modeli gibi) öğretmenlerin, aday öğretmenlerin ve/veya eğitim yöneticilerinin mesleki gelişimi açısından değerlendirmek	Akay (2016); Alemdağ (2015); Arslan, Cinkara, Bağçeci & Kervancıoğlu (2016); Aydın (2015); Büngül (2015); İlhan (2013); Gökoğlu & Çakıroğlu (2017); Kahraman (2012); Özdemir & Boydak-Özan (2013); Yıldırım & Şerefhanoglu (2014)	10
Okul yöneticilerinin (müdür, müdür yardımcısı ya da yönetici adayı öğretmenler) eğitiminde mentörlüğün katkılarını incelemek	Baş (2016); Bozkurt (2016); Gökkaya (2013); Özalp (2016); Tetik (2011); Yirci (2009); Sezgin, Koşar & Er (2014)	6
Mesleğe yeni başlayan öğretmenler için farklı (uyum, alan bilgisi, sınıf yönetimi gibi) mentörlük uygulamalarını değerlendirmek ve yeni öğretmenlerin mentörlük gereksinimlerin tespit etmek	Altay (2015); Cihan (2016); Dağ & Sarı (2017); Kartal, Özdemir & Yirci (2017); Yirci, Özalp & Kocabaş (2018)	5
Yükseköğretimde mentörlük uygulamalarını değerlendirmek	Gümüş & Gök (2016); Güven (2014); Kılınç & Alparslan (2014),	3
Mentörlük uygulamalarının öğrencilerin eğitimindeki etkilerini incelenmek	Çakır (2015)	1

Tablo 1, konu ile ilgili çalışmaların önemli ölçüde mentörlük uygulamalarının değerlendirilmesine odaklandığını göstermektedir. Mentörlük uygulamaları ile ilgili yapılan çalışmalarda en çok rastlanan ortak amacın mentörlük uygulamalarının aday öğretmenler, eğitim denetmenleri, danışman öğretmenler, mentor öğretmenlerin bakış açısıyla değerlendirmek olduğu saptanmıştır (Tablo 1). Akçamete, Aslan ve Dinçer (2010); Aslan ve Öcal (2012) ve Yazıcı ve Tekerci (2017) mentörlük uygulamalarının aday öğretmenler, Elbay (2015) ve Karadağ (2015) ise öğretmenler tarafından değerlendirilmesine odaklanmışlardır. Benzer amaçla Kaymak (2017) ve Pala (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmalar mentörlük uygulamalarını aday öğretmen ve danışman öğretmen gözünden, Bakioğlu ve Hacıfazlıoğlu (2000) ise eğitim denetmenleri gözünden değerlendirmeyi amaçlamışlardır.

Yapılan çalışmalarda en çok rastlanan amaçlardan bir diğerinin aday öğretmenlerin, meslekteki öğretmenlerin ya da eğitim yöneticilerinin mesleki gelişimi açısından ve ortaya konulan modeller bakımından mentörlük uygulamalarını değerlendirmek olduğu görülmektedir. Bu kategorideki çalışmaların bir kısmı (Akay, 2016; Alemdağ, 2015; Arslan, Cinkara, Bağçeci & Kervancıoğlu, 2016; Büngül, 2015; İlhan, 2013; Gökoğlu ve Çakıroğlu, 2017) meslekteki öğretmenler diğer bir kısmı (Aydın, 2015; Özdemir ve Özcan, 2013) eğitim denetçileri açısından bir tanesi de (Kahraman, 2012) öğretmen adaylarının gelişimi açısından mentörlük uygulamalarını değerlendirmeyi hedeflemektedir. Benzer nitelikte olan diğer bir kısım çalışma ise (Sezgin, Koşar & Er, 2014; Yıldırım & Şerefhanoglu, 2014) hem idareciler hem de meslekteki öğretmenler için mentörlük uygulamalarının yansımalarını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Eğitimde mentörlük konulu önemli sayıda çalışmanın ortak amaçları arasında; okul yöneticilerinin çeşitli konulardaki (mesleki gelişim, meslekte yükselme veya öğretmenlere yardımcı vb.) mentörlük uygulamalarının yansımalarını ve katkılarını belirlemek ile mesleğe yeni başlayan öğretmenler için (uyum, alan bilgisi, sınıf yönetimi) tasarlanan mentörlük uygulamalarını değerlendirmek ve yeni öğretmenlerin mentörlük gereksinimlerin tespit etmek yer almaktadır. Baş (2016); Bozkurt (2016); Gökkaya (2013); Özalp (2016); Sezgin, Koşar ve Er (2014); Tetik (2011) ve Yirci (2009) yapmış oldukları çalışmalarında eğitim yöneticilerini merkeze alan mentörlük uygulamalarının katılımcılar tarafından değerlendirmeyi hedeflemişlerdir.

Tablo 1'den mentörlük uygulamalarını konu alan çalışmalardan beş tanesinin (Altay, 2015; Cihan, 2016; Dağ & Sarı, 2017; Kartal, Özdemir & Yirci, 2017; Yirci, Özalp & Kocabaş, 2018) mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin mentörlük gereksinimlerini tespit etmeyi ve tasarlanan (uyum, alan bilgisi, sınıf yönetimi gibi) mentörlük uygulamalarını değerlendirmeyi hedeflediği görülmektedir.

Yukarıdaki çalışmalara ek olarak Tablo 1 yükseköğretimde mentörlük uygulamalarını değerlendirmeyi hedefleyen çalışmaların da (Gümüş & Gök, 2016; Güven, 2014; Kılınç & Alparslan, 2014) olduğunu göstermektedir. Ayrıca mentörlük uygulamaları ile ilgili sınırlı sayıda çalışmanın (Çakır, 2015) öğrenci eğitiminde mentörlük uygulamalarının etkisini incelemeyi amaçladığı da Tablo 1'den görülmektedir.

Mentörlük Uygulamalarını Konu Alan Çalışmaların Gerekçeleri

Çalışmanın bu kısmında mentörlük uygulamalarını konu alan araştırmaların gerekçeleri incelenmiş ve Tablo 2 ile özetlenmiştir.

Tablo 2. Mentörlük uygulamalarını konu alan çalışmaların gerekçeleri

Gerekçe	Çalışma	Frekans
Öğretmenler için başarılı bir mentörlük çalışmasının özelliklerini belirlenmesinin ileriki çalışmalara tavsiyelerde bulunacağına inanılması	Akay (2016); Altay (2015); Bakıoğlu & Hacıfazlıoğlu (2000); Büngül (2016); Çakır (2015); Erol & Özdemir, (2018); Gümüş & Gök (2016); Karadağ (2015); Pala (2017), Sezgin vd., (2014); Yazıcı & Tekerci (2017); Yirci vd., (2018),	12
Mentörlük uygulamaları ile eğitim yöneticilerinin işe karşı olan doyum, tutum ve davranışlarının olumlu yönde etkilenmesi nitelikli bir kurum kültürü oluşturacağına inanılması	Aydın (2015); Baş (2016); Bozkurt (2016); Gökkaya (2013); Özalp (2016); Özdemir & Özcan (2013); Tetik (2011); Yirci (2009); Yıldırım & Şerefhanoglu (2014)	9
Mentörlük uygulamaları ile mesleklerinin ilk yıllarında yeteri kadar destek alamayan öğretmenlere yardım etmek ve kuruma olan uyum sürecine destek verilmesi ile daha nitelikli bir kültür oluşturacağına inanılması	Akçamete vd., (2010); Aslan & Öcal (2012); Cihan (2016); Dağ & Sarı (2017); Elbay (2015); İlhan (2013); Kartal vd., (2017)	7

Mentörlük uygulamalarının öğretmenlerin mesleki gelişimine katkı sunacağına inanılması	Alemdağ (2015); Akay & Gürgür (2018); Arslan vd., (2016); Gökoğlu & Çakıroğlu (2017)	4
Öğretmen adaylarını mesleğe hazırlama adına mentörlük desteğinin verilmesi uyum sürecini hızlandıracağına ve nitelikli bir hizmet olacağına inanılması	Kahraman (2012); Kaymak (2017)	2
Yükseköğretimdeki kaliteyi arttırmaya yönelik mentörlük algısının tespit etmek istenmesi	Güven (2014); Kılınç & Alparslan (2014)	2

Tablo 2 incelendiğinde mentörlük uygulamaları ile ilgili yapılan araştırmaların altı farklı gerekçeye dayandığı tespit edilmiştir. Bu çalışmaların önemli bir bölümünün (Akay, 2016; Altay, 2015; Bakıoğlu ve Hacıfazlıoğlu, 2000; Büngül, 2016; Çakır, 2015; Erol & Özdemir, 2018; Gümüş & Gök, 2016; Karadağ, 2015; Sezgin vd., 2014; Pala, 2017; Yazıcı & Tekerci, 2017; Yirci vd., 2018) öğretmenlerin gelişimi için başarılı bir mentörlüğün özelliklerini tespit etmek ve ileriki çalışmalara yol gösterme gerekçesi ile yapıldığı görülmektedir.

Eğitimde yapılan mentörlük uygulamalarını konu alan çalışmaların gerekçeleri arasında ikinci sırada, deneyimli ve deneyimsiz yöneticilere uygulanan mentörlük uygulamaları sayesinde mesleki doyum, tutum ve davranışlarının olumlu yönde etkileme ve buna bağlı olarak yöneticiler aracılığıyla öğretmenlere ulaşma yer almaktadır. Bu ve benzer gerekçe ile gerçekleştirilen dokuz çalışma bulunmaktadır (Aydın, 2015; Baş, 2016; Bozkurt, 2016; Gökkaya, 2013; Özalp, 2016; Özdemir & Özkan, 2013; Tetik, 2011; Yıldırım & Şerefhanoglu, 2014; Yirci, 2009).

Yukarıdaki çalışmalara ek olarak mesleklerinin ilk yıllarındaki öğretmenlere destek verme ve uyum sürecine katkıda bulunma gerekçesiyle (Akçamete vd., 2010; Aslan & Öcal, 2012; Cihan, 2016; Dağ & Sarı, 2017; Elbay, 2015; İlhan, 2013; Kartal vd., 2017) ve deneyimli öğretmenlerin mesleki gelişimini destekleme gerekçesiyle (Alemdağ, 2015; Akay & Gürgür, 2018; Arslan vd., 2016; Gökoğlu & Çakıroğlu, 2017) gerçekleştirilmiş önemli sayıda çalışma bulunmaktadır. Ayrıca az sayıda çalışmanın öğretmen adaylarına destek verme (Kahraman, 2012; Kaymak, 2017) ve yükseköğretimde kalitenin artırılmasına yardımcı olma (Güven, 2014; Kılınç & Alparslan, 2014) gerekçeleriyle gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

Mentörlük Uygulamalarını Konu Alan Çalışmaların Metodolojileri

Çalışma kapsamında incelenen araştırmaların metodoloji kısmına yönelik örneklem, verilerin toplanması ve verilerin analiz yöntemleri incelenerek bu bölümde özetlenmiştir. Yapılan çalışmaların örneklemlerine ilişkin veriler Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Mentörlük uygulamalarını konu alan çalışmaların örneklemeleri

Örneklem	Çalışma	Frekans
Meslekteki öğretmenler (yeni veya deneyimli) ve/veya mentör öğretmenler	Akay (2016); Akay & Gürgür (2018); Arslan vd., (2016); Aslan & Öcal (2012); Büngül (2015); Cihan (2016); Elbay (2015); Gökoğlu & Çakıroğlu (2017); Kahraman (2012); Kartal vd., (2017); Karadağ (2015); Yıldırım & Şerefhanoglu (2014)	12
Eğitim yöneticisi ve/veya öğretmenler	Aydın (2015); Bakıoğlu & Hacıfazlıoğlu (2000); Baş (2016); Bozkurt (2016); Gökkaya (2017); Özalp (2016), Özdemir & Özkan (2013); Sezgin vd., (2014); Tetik (2011)	9
Öğretmen adayı	Akçamete vd., (2010); Demirhan (2018); Erol &	4

Akademik personel ve/veya öğrenci	Özdemir (2018); Yazıcı & Tekerci (2017), Altay (2015); Gümüş & Gök (2016); Güven (2014); Kılınç & Alparslan (2014)	4
Mentör öğretmen ve öğretmen adayı	Kaymak (2017); Yirci vd., (2018); Pala (2017)	3
Öğrenci	İlhan (2013)	1
Yeni öğretmen ve aday öğretmenler	Dağ & Sarı (2017)	1
Okul yöneticisi, öğretmen, öğrenci ve veli	Çakır (2015)	1
Menti (mesleğin ilk yılındaki yeni öğretmen), mentör (en az 5 yıllık deneyime sahip danışman öğretmen) ve öğretim üyeleri	Alemdağ (2015)	1

Tablo 3 mentörlük uygulamalarını konu alan çalışmaların farklı örneklem grupları ile gerçekleştirildiğini göstermektedir: İlk kategoride yer alan 12 çalışmanın bir kısmının (Arslan vd., 2016; Büngül, 2015; Elbay, 2015; Kartal vd., 2017; Karadağ, 2015; Yıldırım & Şerefhanoglu, 2014) örneklemini meslekteki öğretmenler, bir kısmınıkini (Akay, 2016; Cihan, 2016; Gökoğlu & Çakıroğlu, 2017; Kahraman, 2012) hem meslekteki öğretmenler hem de mentör öğretmenler oluşturmaktadır. İkinci kategoride yer alan çalışmaların bazıları (Bakioğlu & Hacifazlıoğlu, 2000; Gökkaya, 2017; Özdemir & Özcan, 2013; Özalp, 2016; Tetik, 2011) eğitim yöneticilerinin (müdür, müdür yardımcısı, müfettiş, MEB elemanı vb.) katılımıyla gerçekleştirilirken bazıları (Aydın, 2015; Baş, 2016; Bozkurt, 2016; Sezgin vd., 2014) hem eğitim yöneticilerinin hem de öğretmenlerin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Yukarıdaki çalışmalardan farklı olarak yükseköğretimdeki mentörlük uygulamalarına yönelik dört çalışma tespit edilmiştir. Bu çalışmaların örneklem grupları incelendiğinde ikisinin (Gümüş & Gök, 2016; Güven, 2014) akademik personelle gerçekleştirildiği diğerlerinin (Altay, 2015; Kılınç & Alparslan, 2014) hem akademik personel hem de öğrencilerle gerçekleştirildiği görülmektedir.

Mentörlük uygulamalarını konu alan diğer çalışmalardan dört tanesinin (Akçamete vd., 2010; Demirhan, 2018; Erol & Özdemir, 2018; Yazıcı & Tekerci, 2017) öğretmen adayları ile üç tanesinin (Kaymak, 2017; Yirci vd., 2018; Pala, 2017) mentör öğretmen ve öğretmen adayları, bir tanesinin (İlhan, 2013) öğrencilerle ve bir tanesinin de (Dağ ve Sarı, 2017) yeni öğretmen ve aday öğretmenlerle gerçekleştirildiği görülmektedir (Tablo 3).

Çalışmada incelenen araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları ve veri analiz yöntemleri Tablo 4 ile özetlenmiştir.

Tablo 4. *Mentörlük uygulamalarını konu alan çalışmaların veri toplama araçları ve veri analizi yöntemleri*

Veri Toplama Araçları	Veri Analizleri	Çalışma	Frekans
Mülakatlar	İçerik analizi, betimsel analiz, tümevarımsal analiz	Akay (2016); Akay & Gürgür (2018); Alemdağ (2015); Aslan & Öcal (2012); Çakır (2015); Dağ & Sarı (2017); Demirhan, (2018); Elbay (2015); Gökkaya (2013); Gümüş & Gök (2016); Güven (2014); İlhan (2013); Karadağ (2015); Kartal, Özdemir & Yirci (2017); Kaymak (2017); Kılınç & Alparslan (2014); Sezgin vd., (2014); Tetik (2011)	18
Değerlendirme Ölçeği, Yeterlilik Ölçeği	Anova Testi, Betimsel İstatistik, SPSS,	Akçamete vd., (2010); Aslan & Öcal (2000); Baş (2016); Bozkurt (2016);	12

Anket, Başarı Testi				Büngül (2015); Erol & Özdemir, (2018); Özalp (2016); Özdemir & Özkan (2013); Yazıcı & Tekerci (2017); Yıldırım & Şerefhanoglu (2014); Yirci vd., (2018); Pala (2017)	
Anket ve Mülakatlar	SPSS, betimsel analiz, içerik analizi			Arslan vd., (2016); Altay (2015); Aydın (2015)	3
Ölçek, Mülakat, Günlük ve Gözlemler	SPSS ve içerik analizi			Gökoğlu & Çakıroğlu (2017)	1
Mülakat, Araştırmacı Günlüğü ve Yansıtma Raporları	İçerik analizi			Kahraman (2012)	1
Mülakat, Gözlem, Öğretmen Sınav Evrakları, Zümre Toplantı Tutanakları ve Öğretim Materyalleri	Nitel yaklaşım (içerik analizi)			Cihan (2017)	1

Eğitimde mentörlük uygulamalarına yönelik yürütülen çalışmalarda araştırmacıların veri toplamak amacıyla en çok mülakatlardan faydalandıkları ve elde ettikleri verileri betimsel (Dağ & Sarı, 2017; Gümüş & Gök, 2016; Karadağ, 2015; Sezgin vd., 2014) ya da içerik analizine (Alemdağ, 2015; Aslan & Öcal, 2012; Çakır, 2015; Elbay, 2015; İlhan, 2013; Gökkaya, 2013; Güven, 2014; Kartal vd., 2017; Kılınç & Alparslan, 2014; Tetik, 2011) tabii tuttıkları Tablo 4'ten görülmektedir. Konu ile ilgili yapılan çalışmaların önemli bir bölümünün (Akçamete vd., 2010; Aslan & Öcal, 2000; Baş, 2016; Bozkurt, 2016; Büngül, 2015; Erol & Özdemir, 2018; Özalp, 2016; Özdemir & Özkan, 2013; Yazıcı & Tekerci, 2017; Yıldırım & Şerefhanoglu, 2014; Yirci vd., 2018; Pala, 2017) anket ve farklı türde ölçeklerden faydalandıkları ve elde ettikleri verileri SPSS analiz programı veya betimsel istatistik kullanarak çözümledikleri belirlenmiştir (Tablo 4). Tablo 4 ayrıca hem ölçek hem de mülakatların bir arada kullanıldığı araştırmaların da (Altay, 2015; Arslan vd., 2016; Aydın, 2015) olduğunu göstermektedir. Bu araştırmalardan elde edilen verilerin nicel kısmı yine SPSS programı ile analiz edilirken nitel kısmı ise içerik ya da betimsel analize tabii tutulmuştur.

Mentörlük Uygulamalarını Konu Alan Çalışmaların Sonuçları

Çalışmanın bu kısmında incelenen araştırmaların ulaştıkları sonuçlar gruplandırılarak özetlenmiştir (Tablo 5) .

Tablo 5. Mentörlük uygulamalarını konu alan çalışmaların önemli sonuçları

Sonuç	Çalışma	Frekans
Mentörlük uygulamalarının öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimine katkı sağladığı ve öğretmenlerin mentörlük desteğine ihtiyaç duyduğu saptanmıştır.	Akay (2016); Alemdağ (2015); Arslan vd., (2016); Dağ & Sarı (2017); Elbay (2015); İlhan (2013), Gökoğlu & Çakıroğlu (2017), Kahraman (2012); Karadağ (2015); Kartal vd., (2017); Pala (2017)	11
Eğitim yöneticilerinin mesleki, kişisel ve uyum sürecinin gelişiminde mentörlük uygulamalarının etkili olduğu ve mentörlük desteğine ihtiyaç duydukları saptanmıştır.	Akay & Gürgür (2018); Aydın (2015); Baş (2016); Bozkurt (2016); Gökkaya (2013); Özalp (2016); Özdemir & Özkan (2013); Sezgin vd., (2014); Yirci (2009); Yıldırım & Şerefhanoglu (2014)	10
Yeni atanan öğretmenler ile danışmanları arasında uygulanan mentörlük uygulamalarının geliştirilerek hem danışman öğretmen hem de atanan öğretmenlerin gelişimine katkı sağlanması	Büngül (2015); Cihan (2016); Erol & Özdemir (2018); Kaymak (2017); Yirci vd., (2018)	5

gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.		
Mentörlük uygulamalarının yeni öğretmenler, mentörler ya da okul için faydalı olduğu saptanmıştır.	Akçamete vd., (2010); Bakioğlu & Hacıfazlıoğlu (2000); Demirhan (2018); Tetik (2011)	4
Üniversitelerde akademik personelin kuruma uyumunda ve akademik personelin öğrencilere danışmanlık yapma sürecinde mentörlük desteğine ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır.	Güven (2014); Gümüş ve Gök (2016); Kılınç & Alparslan (2014)	3
Mentör öğretmen yetiştirmede nasıl bir desteğe ihtiyaç olduğu saptanmıştır.	Altay (2015); Yazıcı ve Tekerci (2017)	2
Yeni bir mentörlük modeline ihtiyaç olduğu saptanmıştır.	Aslan & Öcal (2012); Çakır (2015)	2

Eğitimde mentörlük uygulamalarına yönelik yapılan çalışmaların önemli bir bölümü ortak sonuçlara ulaşmıştır (Tablo 5): mentörlük uygulamaları öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimine katkı sağlamakta ve öğretmenlerin mentörlük desteğine ihtiyaç duymaktadır (Akay, 2016); Alemdağ, 2015; Arslan vd., 2016; Dağ & Sarı, 2017; Elbay, 2015; İlhan, 2013, Gökoğlu & Çakıroğlu, 2017, Kahraman, 2012; Karadağ, 2015; Kartal vd., 2017; Pala, 2017); eğitim yöneticilerinin mesleki, kişisel ve uyum sürecinin gelişiminde mentörlük uygulamaları etkilidir ve eğitim yöneticileri mentörlük desteğine ihtiyaç duymaktadır (Akay & Gürgür, 2018; Aydın, 2015; Baş, 2016; Bozkurt, 2016; Gökkaya, 2013; Özalp, 2016; Özdemir & Özkan, 2013; Sezgin vd., 2014; Yirci, 2009; Yıldırım & Şerefhanoglu, 2014) .

Eğitimde mentörlük uygulamalarına yönelik yapılan çalışmalardan Büngül (2015); Cihan (2016); Erol ve Özdemir (2018); Kaymak (2017); Yirci vd., (2018) yeni atanan öğretmenler ile danışmanları arasında uygulanan mentörlük uygulamalarının niteliksel olarak yeterli olmadığı ve geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmışlardır.

Yukarıdaki çalışmalara ek olarak Akçamete vd., (2010), Bakioğlu ve Hacıfazlıoğlu (2000), Tetik (2011), Demirhan (2018) mentörlük uygulamalarının yeni öğretmenler, mentörler ve okul için faydalı olduğu sonucuna; Güven (2014), Gümüş ve Gök (2016), Kılınç ve Alparslan (2014) üniversitelerde akademik personelin kuruma uyum sağlamalarında ve akademik personelin öğrencilere danışmanlık yapma sürecinde mentörlük desteğine ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmışlardır. Ortak olarak belirlenen bir başka sonuç ise (Çakır, 2015; Aslan & Öcal, 2012) mevcut modellerin ihtiyaçlara cevap vermekte yetersiz olduğunu ve yeni bir mentörlük modeline ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Eğitimde mentörlük uygulamalarını konu alan araştırmaların çok yönlü analizine dayanan bu çalışma konu ile ilgili araştırmalara ilk olarak 2002 yılında rastlandığını ve bu çalışmaların 2015-2018 yılları arasında ivme kazandığını ortaya koymuştur. Yapılan çalışmaların türleri incelenerek mentörlük uygulamaları ile ilgili sırasıyla en çok araştırma makalesi, yüksek lisans tezi ve az sayıda doktora tez çalışmalarının yapıldığı belirlenmiştir.

Mentörlük uygulamalarını konu alan çalışmaların bazılarının ortak amaç ve gerekçeler doğrultusunda gerçekleştirildiği ancak yöntemsel olarak birbirlerinden ayrılarak tekrara düşmedikleri ve bu durumla ilişkili olarak da farklı nitelikte önemli sonuçlara ulaştıkları belirlenmiştir. Yapılan çalışmaların en göze çarpan amaçları arasında mentörlük uygulamaları geliştirip etkilerinin değerlendirilmesi yer alırken bu çalışmaların önemli bir bölümünün mentörlük uygulamalarının olumlu etkilerini ortaya koyduğu belirlenmiştir.

Ulusal düzeyde gerçekleştirilen mentörlük çalışmaları ile sınırlı olan bu çalışma verilerinin uluslararası çalışmalarla desteklenmesi suretiyle yürütülecek yeni araştırmalar

dünyadaki ve ülkemizdeki mentörlük uygulamalarını karşılaştırılmasına olanak sağlayabilecek ve farklı mentörlük yaklaşımlarının entegrasyonuna yön verebilecektir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, A. (2008). *Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi*. Yayınlanmış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Akay, E. (2016). *Kaynaştırma ortamında eğitim alan işitme engelli öğrencilere destek özel eğitim hizmeti sunan eğitimciye yönelik mentörlük sürecinin incelenmesi*. Yayınlanmış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Akay, E., & Gürgür, H. (2018). Kaynaştırma uygulamalarında destek özel eğitim hizmeti sunan öğretmenin mesleki gelişimi: Mentörlük. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi-Journal of Qualitative Research in Education*, 6(1), 9-36.
- Akçamete, G., Aslan, B., & Dinçer, Ç. (2010). Uygulama öğretmenlerinin mentörlük becerilerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II*, 16-18 Mayıs 2010, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Aksoy, E. (2013). *A.B.D (New York), Finlandiya, Singapur ve Türkiye’de öğretmen eğitimindeki dönüşümler (2000-2010)*. Yayınlanmış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Alemdağ, E. (2015). *Bilişim teknolojileri öğretmenleri için bir e-mentorluk uygulamasının tasarımı ve etkileri*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Allen, T. D., Eby, L. T. & Lentz, E. (2006). Mentorship behaviors and mentorship quality associated with formal mentoring programs: closing the gap between research and practice. *Journal Of Applied Psychology*, 91(3), 567.
- Altay, M. (2015). *İngilizce öğretmenlerine yönelik bir mentor eğitimi programının gerçekleştirilmesi: mentorluk programı paydaşlarının algıları*. Yayınlanmış doktora tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Arslan, F. Y., Cinkara, E., Bağçeci, B., & Kervancıoğlu, Ş. (2016). İngilizce öğretmenlerinin mesleki gelişim faaliyeti olarak mentörlük: bir üniversite hazırlık programı örneği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(34).
- Asada, T. & Uosaki, Y. (2006, September). A study on the mentoring system for beginning teacher. *British Educational Research Association Annual Conference*, University of Warwick, United Kingdom.
- Aslan, D. & Odabaşı, O. (2013). Tıp eğitiminde “mentorluk” ve “rol modelliği” kavramları. *Tıp Eğitimi Dönüşümü*, 38, 43-49.
- Aslan, B. & Öcal, D., S. (2012). A case study on mentoring in a teacher development program. *Journal of Education and Future*, 2(1), 31 - 48.
- Atay, D. Y. (2003). *Öğretmen eğitiminin değişen yüzü*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ayas, A., Akdeniz, A. R., Yiğit, N., Özmen, H. & Ayvaci, H., Ş. (2007). *Kuramdan uygulamaya fen ve teknoloji eğitimi* (bs. 3). Çepni, S. (Ed.), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Aydın, T. (2015). *Okul müdürlerinin mentor müdür olarak yetiştirilmesine yönelik deneysel bir çalışma*. Yayınlanmış doktora tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Ayvaci, H. Ş., Bakırcı, H., & Yıldız, M. (2014). Fen bilimleri öğretmenlerinin hizmet içi eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri ve beklentileri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 357-383.
- Bakıoğlu, A. (2015). *Eğitimde mentorluk* (bs. 3). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bakıoğlu, A., & Hacifazlıoğlu, O. (2000). Eğitim denetmenleri ve mentorluk. *Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(1), 39-49.
- Baş, G. (2016). *Müdür yardımcısı olarak görevlendirilen öğretmenlerin yöneticilik görevlerindeki meslek gelişimlerinde okul müdürlerinin mentorluk fonksiyonlarının yöneticilik yeterlilikleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, İstanbul Sebahattin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Baykan, P. & Oktay, M. (2016). İhtiyaca dayalı hizmet-içi eğitim etkinliği uygulaması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 169- 183.
- Bozkurt, Ü., D. (2016). *Okul yöneticilerinin mentorluk yeterliliklerine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Budak, Y. & Demirel, O. (2003). In-service training needs for teachers. *Educational Administration in Theory and Practice*, 33(1), 62-81.
- Büngül, B. (2015). *Öğretmenlikte uygulanan mentorluğun öğretmen koçluğu ile desteklenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

- Cihan, T. (2016). *Öğretmenliğe giriş: mesleğinin ilk yılındaki öğretmenlerin okullardaki deneyimlerine ilişkin çoklu durum çalışması*. Yayınlanmış doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Üniversitesi, Ankara.
- Çakır, L. (2015). *Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde mentorluk ve bir model önerisi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çalık, M. & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizlerinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38
- Çimer, S. O., Çakır, İ. & Çimer, A. (2010). Teachers' views on the effectiveness of in-service courses on the new curriculum in turkey. *European Journal of Teacher Education*, 33 (1), 31-41.
- Çoruhlu, T. Ş., Nas, S. E. & Çepni, S. (2008). Fen ve teknoloji öğretmenleri için alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine yönelik bir hizmet içi eğitim programından yansımalar: Trabzon örneği. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(2), 1- 22.
- Dağ, N., & Sarı, M. H. (2017). Areas of mentoring needs of novice and preservice teachers. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 10(1), 115-129.
- Damar, M. (1996). *İlkokuma yazma öğretiminde karşılaşılan güçlüklerle öğretmen nitelikleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirhan, E. (2018). Üstün yetenekli öğrenciler ve öğretmen adaylarının mentorluk yaklaşımına dayalı doğa eğitimi programına ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 175-188.
- Durlak, J. A. (1995). *Reading and understanding multivariate statistics*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Elbay, S. (2015). *Okul yöneticilerinin mentorluk rollerini yerine getirme düzeyleri: Kilis ili örneği*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Erişti, B. (2004). *Avrupa kalite yönetimi vakfı mükemmellik modelinin eğitim fakülteleri için uyarlaması*. Yayınlanmış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Erol, Y. C., & Özdemir, T. Y. (2018). Öğretmen adaylarının okul tabanlı mentorluk ve özyeterlik algılarının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 18 (2), 874-894.
- Fransson, G. (2010). Mentors assessing mentees? An overview and analyses of the mentorship role concerning newly qualified teachers. *European Journal of Teacher Education*, 33(4), 375-390.
- Gökkaya, Z. (2013). *Okul yöneticilerinin karşılaştıkları sorunlara ilişkin alternatif bir uygulama: mobil mentorluk*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gökoğlu, S., & Çakıroğlu, Ü. (2017). Determining the roles of mentors in the teachers' use of technology: implementation of systems-based mentoring model. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 17(1), 191-215.
- Gönen, S. & Kocakaya, S. (2006). Fizik öğretmenlerinin hizmet içi eğitimler üzerine görüşlerinin değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(19), 37-44.
- Gümüş, E., & Gök, E. (2016). Eğitim fakültelerinde akademik mentorluk ve göreve yeni başlayan öğretim üyelerinin mentorluk ihtiyaçları. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(2), 268-276.
- Güven, E. (2014). *Araştırma görevlilerinin danışanları ile ilişkilerinin mentorluk bağlamında değerlendirilmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Hobson, A. J., Ashby, P., Malderez, A. & Tomlinson, P. D. (2009). Mentoring beginning teachers: what we know and what we don't. *Teaching And Teacher Education*, 25(1), 207-216.
- Hunt, J. B. (2011). Peter Graham Hill (1942-2010)-inspirational tephra analyst and mentor. *Quaternary International*, 246, 17-18.
- İbrahimoglu, N. (2013). Biçimsel olmayan mentorluk yoluyla öz-etkinliğin artırılması. *Sosyoekonomi*, 19(1), 141-155.
- İlhan, S., G. (2013). *Özel eğitim öğretmenlerine sunulan mentorluk hizmeti (bir eylem araştırması)*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Kahraman, M. (2012). *Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının mesleki gelişiminde e-mentörlük*. Yayınlanmış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Üniversitesi, Eskişehir.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). Öğretmenlerin yeterlilik algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi* 5(1), 70-97.
- Karadağ, S. (2015). *Eğitim kurumlarında mentorluk uygulamaları: durum analizi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kartal, S. E., Özdemir, T. Y., & Yirci, R. (2017). Kırsalda çalışan öğretmenlerin mesleğin ilk yıllarında mentorluk ihtiyaçları. *Turkish Journal of*, 6(1). 30- 40.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1), 1-14.
- Kaya, İ. (2017). *MEB'in hizmet içi eğitim faaliyetlerinin ve Türkçe öğretmenlerinin bu faaliyetlere ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

- Kaymak, N., M. (2017). *Aday öğretmenlerin yetiştirme sürecinin değerlendirilmesi ve mentorluk önerilerinin uygulanmasına ilişkin görüşler*. Yayınlanmış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kılınç, U., & Alparslan, A., M. (2014). Yükseköğretimde mentörlük: mentör ve menti bakış açılarını belirlemeye yönelik bir uygulama. *Journal of Higher Education/Yükseköğretim Dergisi*, 4(2), 91-101.
- Kutsyuruba, B. (2012). Teacher induction and mentorship policies: the pan-canadian overview. *International Journal Of Mentoring And Coaching In Education*, 1(3), 235-256.
- Kuzu, A., Kahraman, M. & Odabaşı, H. F. (2012). Mentörlükte yeni bir yaklaşım: e-mentörlük. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(4), 173-184.
- Miser, R., Yayla, D. & Sayın, M. (2006). *Milli eğitim bakanlığı hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin değerlendirilmesi*. Ankara, EARGED, Milli Eğitim Bakanlığı.
- Nielson, T. R., Carlson, D. S. & Lankau, M. J. (2001). The supportive mentor as a means of reducing work-family conflict. *Journal of vocational behavior*, 59(3), 364-381.
- Özalp, U. (2016). *Okul müdürlerinin mentorluk fonksiyonlarının okul müdür yardımcılarının iş doyumuna etkisi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Ve İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüleri, İstanbul.
- Özavcı, E., & Çelikten, M. (2017). Uzaktan hizmet içi eğitim uygulamalarında öğretmen görüşlerine göre karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Turkish Journal of Educational Studies*, 4(2).
- Özdemir, T., Y. (2012). *İl eğitim denetmen ve yardımcılarının mesleki gelişimlerini devam ettirmede e-mentorluk modeli*. Yayınlanmış doktora tezi. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Elazığ.
- Özdemir, T. Y. & Boydak Özcan, M. (2013). E-mentörlük sürecinin mente başarısına etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 170-186.
- Özkan, M. (2010). *Hizmet içi eğitim programlarının oluşturulmasına ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Pala, A. (2017). *MEB ilköğretim ve ortaokul eğitim kurumlarına atanan aday öğretmenlere uygulanan mentorluk süreci*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Searby, L. (2008). A mentoring mindset: preparing future principals to be effective protégés. *International Journal of Educational Leadership Preparation*, 3(1), 1-8.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.
- Sezgin, F., Koşar, S., & Er, E. (2014). Okul yöneticisi ve öğretmen yetiştirmede mentörlük sürecinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(3), 1337-1356.
- Sockett, H. (1993). *The moral base for teacher professionalism*. Teachers College Press, 1234 Amsterdam Avenue, New York, NY 10027.
- Soininen, M. & Merisuo-Storm, T. (2014). Class teacher trainees' conceptions of their own learning, mentoring and tutoring in teaching. *Mediterranean Journal Of Social Sciences*, 5(22), 120-129.
- Şişman, M. (2009). Öğretmen yeterlilikleri: modern bir söylem ve retorik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 63-82.
- Tetik, S. (2011). *Okul yöneticisi yetiştirme sürecinde mentorluğu kullanmaya ilişkin nitel bir çalışma*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Tomlinson, P. D., Hobson, A. J. & Malderez, A. (2010). Mentoring in teacher education. B. McGaw, P. L. Peterson, and E. Baker (Eds.), *International encyclopedia of education* (3rd ed.) (pp.749-756). Oxford: Elsevier.
- Üstün, U. & Eryılmaz, A. (2014). Etkili araştırma sentezleri yapabilmek için bir araştırma yöntemi: Meta-analiz. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 1-32.
- Wolf, F. M. (1986). *Meta-analysis: Quantitative methods for research synthesis*. Beverly Hills, CA: Sage, USA
- Yazıcı, Z. & Tekerci, H. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının mentor öğretmen algısı. *Route Educational and Social Science Journal*, 4(5), 156-166.
- Yıldırım, B. & Şerefhanoglu, O. (2014). Okul müdürlerinin mentorluk fonksiyonları ile öğretmenlerin örgütsel uyum düzeyleri arasındaki ilişki. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 9(4), 419-432.
- Yılmaz, N. & Gökçek, T. (2016). Matematik öğretmenlerine yansıtıcı düşünme becerisini kazandırmaya yönelik hazırlanan hizmet içi eğitimin etkililiği. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 9(4), 606-641.
- Yirci, R. (2009). *Mentörlüğün eğitimde kullanılması ve okul yöneticisi yetiştirmede yeni bir model önerisi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Yirci, R. & Kocabaş, İ. (2012). *Dünyada mentorluk uygulamaları*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yirci, R., Özalp, U. & Kocabaş, İ. (2018). Danışman öğretmen mentorluk fonksiyonları ile aday öğretmenlerin öznel mutluluk düzeyi arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 24(2), 387-435.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose and Significance

The aim of this study is to determine the tendencies in this field by examining the studies on mentoring practices that have just started to be used in teacher education in our country. In addition to reveal the results that can guide the practices of mentoring practices in this field. Moreover, in our country, the development process of mentoring practices does not have a long history in teacher education. However, it is an area that is crucial.

Methodology

This study was carried out with descriptive content analysis method, which is defined as research synthesis, with an important role in disseminating previous research and shaping new research. Furthermore, such studies are seen as a quantitative application involving the statistical processes of individual studies conducted on different topics and time periods on the same subject. Within the scope of this study, articles and graduate theses about mentoring practices in education were examined from 2000 to 2018. Moreover, EBSCO, Google scholar and YOK thesis centers were searched and 36 researches were reached including 6 doctorate, 13 master thesis and 17 research articles. Additionally, the studies on mentoring practices in education were analyzed by taking into consideration the purpose, reason, methodology and results.

Results

In the examinations conducted, the researchers stated that they aimed to evaluate mentoring practices from the perspective of prospective teachers, educational supervisors, advisor teachers or mentor teachers. One of the most frequently repeated reasons for successful mentoring is to identify the characteristics (deficiencies) and provide further guidance for further studies. As a result in the investigations, it was found that working with different sample groups. Also it was determined that the most studied group was teachers who were new to the in the profession (new or experienced) and / or mentor teachers. Furthermore, some of the researchers here only work for teachers in the profession. When the data collection tools and analyzes of the researches were examined, it was found that interviews were the most data collection tools in the researches. It was found that the data obtained from the interviews were subjected to descriptive or content analysis. The most common mentoring practices in the results of the studies are that they are beneficial for new teachers, mentors or schools.

Discussion and Conclusion

As a result the analysis carried out in order to investigate the changes in mentoring activities in education, it was revealed that the studies on mentoring practices were first encountered in 2002 and more studies were conducted between 2015-2018. In addition, by examining the types of studies, it was determined that the most researched articles related to the mentoring practices were the master's degree and the doctoral dissertation studies. Also, it was determined that some of the studies on mentoring practices were carried out in line with common goals and reasons, but did not repeat each other methodically. To conclude, they reached important results with different qualities in relation to this situation. Among the most prominent objectives of the studies, was developing mentoring practices and evaluating their effects, it was determined that a significant part of these studies revealed the positive effects of mentoring practices.

ⁱ Bu çalışmanın bir kısmı 12-14 Nisan 2019 tarihinde İzmir'de yapılan Fen, Matematik, Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi (FMGTE) kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.